

Fra bagvaskelse til oprejsning

Daniel 6

"Tro er fast tillid til det, der håbes på, overbevisning om det, der ikke ses. Den er jo bevidnet om de gamle.... alle dem, som ved tro be-sejrede riger, øvede retfærdighed, fik løfter opfyldt, stoppede løvers gab ..." (Hebr 11,1-2.33).

Hovedtanke

"Selv den frommeste kan ikke leve i fred, hvis det ikke behager den onde nabo" (Friedrich Schiller).

Introduktion

Der findes næppe en fortælling i Bibelen, der er mere fascinerende end beretningen om Daniel i løvekulen. Især børn er meget optaget af den. Den bliver jo levende af den enorme spænding mellem den yderste fare og den mirakuløse redning. Når Gud hjalp Daniel ud af hans nød, så kan han også hjælpe os i dag!

For mennesker i orienten er det især vigtigt at understrege det følelsesmæssige aspekt i en fortælling for at vinde tilhørernes opmærksomhed (Rocco A. Errico, *Es werde Licht – Die sieben Schlüssel zur aramäischen Welt der Bibel*, Frankfurt 2011). Daniel 6 er et mønster-eksempel på dette.

Mange historier handler om strålende helte og onde skurke. Alligevel kan man undre sig over, hvor naiv kong Dareios fremstår i fortællingen om Daniel i løvekulen. Han lader ikke til at have gennemskuet den in-trige, der spindes mod en af hans mest kompetente mænd.

Beretningen om Daniel i løvekulen er den sidste, der handler om hans person. Ens for alle fortællingerne er, at Israels Gud er de babyloniske guder overlegen, selv om de politiske kendsgerninger – at det babyloniske rige strækker sig over store dele af orienten, og at Daniel og hans venner bliver taget som gidsler – tegner et andet billede.

Mistænksomhed og misundelse

Dan 6,1-5
1 Mos 37,11
1 Sam 18,6-9

Hvad var årsagerne til, at Daniel, Josef og David blev angrebet?

Baggrund

Der fandtes intet hos Daniel, der kunne give anledning til anklager – *ingen forsømmeligheder eller fejl*. Han udmærkede sig ved, at han var trofast og pålidelig. Det gjaldt altså om, at den anklage, man fremsatte, skulle få en af Daniels forbilledlige egenskaber til at fremstå i et dårligt lys, så hans uangribelige karakter kunne bruges imod ham på forsmædelig vis.

Medernes kong Dareios' plan, nemlig at sætte Daniel i spidsen for hele rigets forvaltning, fremkaldte stærk utilfredshed blandt fyrsterne og statholderne og blev dermed til fare for Daniels liv. Man fornemmer bevæggrundene til det komplot, der blev smedet mod Daniel: misundelse, jalousi og fordomme...

Til fordybelse

Josef talte åbent og udiplomatisk om sin drøm, der lod ham fremstå som den overlegne i forhold til hans søskende og forældre. Vi ved, hvilken reaktion det udløste hos hans brødre: det kostede ham friheden og havde nær kostet ham livet.

For kong Saul var folks adfærd over for *David* uacceptabel. Kongen var stærkt utilfreds med, at David var mere afholdt end ham. At folket tiljublede den noget yngre David mere end ham, vakte misundelse og ændrede kongens adfærd over for David for bestandigt.

Til anvendelse

Det er blevet en sørgelig realitet, at man kræver offentlige personer afsat [på grund af udokumenterede beskyldninger]. Den holdning afslører manglende respekt for mennesket. Verbal vold medfører gang på gang konkret, voldelig adfærd. Alene af den grund bør vi holde fast ved konstruktiv, saglig meningsudveksling.

Til fordybelse

"Gør intet af selvskhed og heller ikke af indbildskhed, men sæt i ydmyghed de andre højere end jer selv" (Fil 2,3).

Snedigt strikket sammen

Dan 6,6-10

Hvad var det lumske ved dekretet?

Baggrund

I orienten blev konger anset for at være stedfortrædere for en gud eller en guddom. Alene af den grund var deres ord lov og kunne ikke bare sættes ud af kraft. I medernes og persernes tilfælde kunne ikke engang kongen selv gøre det.

Dareios havde decentraliseret regeringen og udnævnt over 120 satraper for at gøre forvaltningen mere effektiv. Dette indebar dog også visse risici. En indflydelsesrig statholder kunne nemt sætte gang i et oprør og skabe splid i riget. Derfor syntes en lov, der medførte dødsstraf, hvis man bad til andre end kongen i løbet af en periode på 30 dage, at være en velegnet strategi for at sikre undersåtternes loyalitet.

For di embedsmændene påstod, at *alle* statholdere, ministre, fyrster, satraper og rigsråder støttede dekretet, så det ud, som om dette udelukkende var tænkt som en loyalitetserklæring over for kongen. Fortællingen afslører falskheden hos dem, der til egen fordel groft udnyttede, at kongen følte sig smigret.

Til anvendelse

Jesus opfordrer til at være sanddru i al tale. Et *ja* bør utvetydigt være et *ja*, og et *nej* bør være et *nej* (Matt 5,37). Det er en forudsætning for at kunne bevare tilliden i alle dele af samfundet, at man kommunikerer vanskelige og komplekse sammenhænge på en tydelig måde, der er til at forstå. Det kræver vilje til at fremstille en sag nøgternt uden at manipulere resultatet ved hjælp af nuanceringer eller tvetydigheder, der får det til at fremstå i et fordelagtigt lys til egen fordel. For kristne må det være vigtigt, at der gøres indsigelser imod fake-news.

Til eftertanke

At have ret er ikke det samme som at få ret. Hvordan reagerer jeg på et sådant paradoks?

I hvilke situationer har jeg været for vag i min stillingtagen, når andre er blevet holdt udenfor eller bagtalt?

Skal man bekende sin tro offentligt – i alle situationer?

Dan 6,11

Hvad har mon motiveret Daniel til at fortsætte sin vane med at bede – trods det strenge forbud?

Baggrund

"Under landflygtigheden havde jøderne vænnet sig til at bede deres daglige bønner med ansigtet vendt mod Jerusalem (sml. 1 Kong 8,48-49). Sl 55,18 taler øjensynligt også om tre daglige tidspunkter for bøn. Da man havde for vane at bede for åbent vindue og med høj røst, kunne bønnerne ikke holdes hemmelig for menneskene udenfor. Daniel, der ikke var illoyal over for kongen, giver med sin adfærd tydeligt udtryk for, hvor grænsen for kongens autoritet går (sml. ApG 4,19)" (Stuttgarter Erklæringsbibel (SEB) 1060).

Til fordybelse

Daniel kan ikke skræmmes til ikke at bede mere eller mindre "offentligt". Fortællingen vil opmuntre mennesker til ikke at skjule deres tro og til ikke at ligge under for forbud imod at have en overbevisning eller at give udtryk for den.

Jesus derimod klandrede mennesker, der misbrugte deres fromhed til at fremstå fordelagtigt. Derfor sender han den, der vil bede, ind i hans kammer, hvor man kan lukke døren efter sig (Matt 6,6).

Til anvendelse

Der findes en del idrætsfolk, der med tydelige bevægelser signalerer, at de ønsker at takke og ære Gud – enten før eller efter en kamp. Hvem skal afgøre, hvornår det er på sin plads, og hvornår det er spil for galleriet?

Til eftertanke

Føler du dig fri til eller utilpas ved at bede bordbøn i en restaurant, når der er andre til stede? Hvilket eksempel ser du for dig: Daniels mod til at bekende sin tro eller Jesu advarsel imod at fremhæve egen fromhed?

Blandt løver og engle

Dan 6,12-24

**Hvad er modstandernes adfærd tegn på?
Hvilket indtryk får vi af kongen?**

Til fordybelse

Hvor Daniels Bog beretter om en dramatisk historie om den yderste fare og uventet hjælp, benytter andre gammeltestamentlige tekster begreberne "grav" og "løve" i overført betydning. Dermed beskriver de den fare, man befinder sig i, når der er tale om "løver" (fx Sl 7,3; 10,9). Eller de tegner et billede af en håbløs situation, idet de benytter "kule" o. lign. som synonymmer for "grav" (fx Sl 28,1; Es 38,18; Ez 31,14).

Til anvendelse

Formuleringen "blandt løver og engle" udtrykker det, som alle egentlig kender: stor fare og uventet hjælp. Mennesker kommer gang på gang ud for livsvilkår, der indebærer udfordringer. Somme tider er det andre mennesker, der gør livet svært for os. Somme tider er det samfundsmæssige vilkår, der kan virke truende. For nogle bliver en sygdom til en "løvekule", som det synes håbløst at slippe ud af igen.

Så er der andre, der kan berette om situationer, hvor de pludselig fik hjælp, som de hverken kunne forudse eller forklare. Den slags erfaringer motiverer og styrker troen. Men somme tider er vi nødt til at leve med, at hverken bønner eller gode ønsker formår at afværge en hård skæbne.

Det er derfor ikke nok udelukkende at have "heltehistorierne" parat. Somme tider er der kun ét at gøre, nemlig det, som Jesus bad sine disciple om i farens stund: ikke at lades alene, mens man våger og beder.

Til eftertanke

Hvilke erfaringer fra mit eget liv kan jeg komme i tanker om, hvor jeg blev reddet ud af en "kule" med "løver"?

Daniels oprejsning

Dan 6,25-29

Hvad viser den måde, Daniel fik oprejsning på?

Baggrund

Kongen handler ud fra datidens love og retspraksis. Ifølge persisk skik var det almindeligt at straffe hele lovovertræderens familie. Der var ikke noget, der hed individuelle rettigheder eller hensyn til den enkelte. At Daniel, historiens helt, får oprejsning, stemmer overens med en nutidig læsers retsfølelse, men det kan den kollektive afstraffelse af en hel familie dårligt gøre.

"Nebukadnesar havde udstedt forbud imod at håne jødernes Gud (3,29). Dareios befaler, at han skal æres (frygtes) og kalder ham den levende Gud" (SEB 1061).

Til fordybelse

Da Paulus står foran Festus, påberåber han sig kejseren for at undgå en uberettiget anklage og en uretfærdig dom. På den måde viser han tydeligt, at han ikke mener, man som kristen skal finde sig i at blive anklaget med urette (ApG 25,11).

Jesus derimod vælger ikke at anfægte anklagerne mod ham, men at lade sin retfærdiggørelse være Guds sag (Matt 27,12-14).

Til anvendelse

I Bjergprædikenen advarer Jesus imod gengældelse og belærer om, at fuldkommenhed består i at møde andre – også fjender – med kærlighed (agape) (Matt 5,38-45). Med den holdning ændrede han det flere hundrede år gamle princip: at skaffe retfærdighed ved at gengælde ugerninger med straf (øje for øje), og han fornyede grundlæggende værdier og gamle traditioner. For Jesus viser fuldkommen retfærdighed sig netop i barmhjertighed (sml. Matt 5,20.48 med Luk 6,36).

Til eftertanke

Hvornår er det på sin plads at insistere på rehabilitering? I hvilke situationer er det bedre at give afkald på den?

Gud belønner troskab

Hebr 11,32-40

Hvorfor giver det ifølge Hebræerbrevets forfatter mening at holde ud i troen?

Til fordybelse

Forfatteren spænder buen hårdt, idet han nævner et bredt spekter af Israels "helte" i forskellige epoker og livssituationer med det formål at opmuntre sin tids troende til at være trofaste. Det er ikke det synlige resultat, der er vigtigt for ham (*ikke set løfterne opfyldt*), selv om han nævner adskillige fantastiske erfaringer. Der er to ting, der er vigtige set med hans øjne: at få Guds anerkendelse (*troen bevidnet*) og *nå målet*, nemlig at nå fuldendelsen og blive en del af den store flok (sky) af vidner. "Deres vidnesbyrd ... er lysende eksempler og forbilleder, så længe Guds folk er undervejs" (SEB 1821).

Til anvendelse

Lige så vel, som det ikke er i orden at skrive af efter andre til eksamen, lige så lidt gælder det om at plagiere, hvad andre før os har gjort eller undladt i deres trosliv. Vores udfordring er at gøre det rigtige i vores tid under de givne vilkår.

Til eftertanke

"I kristnes trosliv findes der ikke ensartethed. Enhver oplever mødet med Gud på sin helt egen måde" (Fritz Laubach, tysk teolog).

Resumé

Daniels erfaring med bagvaskelse og forfølgelse tjente som eksempel for Guds folk i vanskelige tider. Hans historie opmuntrer til at holde ud i troen og stole på, at Gud vil oprejse sit folk.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende spørgsmål	1 "Selv den frommeste kan ikke leve i fred, hvis det ikke behager den onde nabo" (Friedrich Schiller) Hvorfor er det så vanskeligt at undgå den slags situationer?
Supplerende spørgsmål	2 Hvad kan vi gøre for at beskytte andre mod rygter, beskyldninger og falske anklager?
Dan 6,11	3 Hvad mener I om borbøn på en restaurant? Hvad er I mest optaget af: Daniels frimodighed eller Jesu advarsel mod at fremhæve egen fromhed?
Dan 6,12-24	4 Hvad er "løvekuler" for jer i dag? Hvilke "engleerfaringer" kan I fortælle om?
Dan 6,25-29	5 Hvornår giver det mening at kræve rehabilitering? Under hvilke forhold er det bedre at være mere tilbageholdende?
Afsluttende spørgsmål	5 Fortæl om mennesker, der blev forbilleder for jer i trosspørgsmål. Hvad kendetegner/kendetegnede dem?